Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

LAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
24.02.2026
Dnro/Dnr
TRAFICOM/85495/03.03.01/2026
Viite/Referens
U 81/2025

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto koskien Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten ja direktiivien muuttamisesta digitaalisen lainsäädäntökehyksen yksinkertaistamisen osalta (digiomnibus) ja tekoälyä koskevien yhdenmukaistettujen sääntöjen täytäntöönpanon yksinkertaistamisen osalta (tekoälyomnibus) (U 81/2025 vp)

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirastolta (Traficom) lausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten ja direktiivien muuttamisesta digitaalisen lainsäädäntökehyksen yksinkertaistamisen osalta (digiomnibus) ja tekoälyä koskevien yhdenmukaistettujen sääntöjen täytäntöönpanon yksinkertaistamisen osalta (tekoälyomnibus) (U 81/2025 vp). Digiomnibus esittää kohdennettuja muutoksia useisiin EU-asetuksiin ja direktiiveihin ja useiden EU-asetusten kumoamista. Tekoälyomnibus esittää muutoksia, joiden tarkoituksena on keventää tekoälyjärjestelmien tarjoajien ja vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten hallinnollista taakkaa sekä komissiolle annettavaa toimivallan lisäystä.

Traficom keskittyy lausunnossaan viraston vastuulle kuuluviin asetuksiin, eli data-asetukseen, datan hallinta-asetukseen ja muiden kuin henkilötietojen vapaasta liikkuvuudesta annettuun asetukseen sekä tekoälyomnibusiin kuuluvaan tekoälyasetukseen, sekä poikkeamailmoitusvelvoitteisiin, evästesääntelyyn ja sähköisen viestinnän tietosuojaan.

Liikenne- ja viestintävirasto yhtyy pääpiirteissään valtioneuvoston kantaan. Virasto kiinnittää huomiota siihen, ettei virastolle ole myönnetty lisärahoitusta valtion budjetista data-asetuksen ja tekoälyasetuksen täytäntöönpanon edellyttämien tehtävien hoitamiseksi. Virasto arvioi, että nyt ehdotetut muutokset eivät myöskään merkittävästi vähentäisi viraston hallinnollista taakkaa ja resurssitarvetta.

Digiomnibus

Data-asetusta koskevat muutokset

Sallimalla datanhaltijoiden kieltäytyä liikesalaisuuksien luovuttamisesta kolmansien maiden toimijoille, joilla on heikko suoja, komissio arvioi keventävänsä dataan ja liikesalaisuuksien valmisteluun, jakamiseen ja suojaamiseen liittyviä taakkoja

yrityksille. Merkittävimmät säästöt voisivat syntyä tiedonhallintasopimuksista, sovellusohjelmointirajapintojen perustamisesta, oikeudellisten riskien vähenemisestä erityisesti rajat ylittävässä tilanteissa sekä vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta arvioitaessa liikesalaisuuksien suojaamiskehyksiä EU:n ulkopuolella. Traficomin näkemyksen mukaan ehdotus olisi askel oikeaan suuntaan, mutta ei merkittävästi poistaisi yritysten taakkaa, joka muodostuu erityisesti siitä, että liikesalaisuuden haltijan vastuulla on paitsi suojata kyseinen data, myös näyttää tapauskohtaisesti, että liikesalaisuudet voivat vaarantua. Asetuksen soveltaminen käytännössä edellyttää lisäohjeistusta ja koko unionia koskevia tulkintalinjauksia, jotta voidaan pienentää yritysten riskiä joutua pitkien valitusprosessien kohteeksi.

Julkisen sektorin tietopyyntöjen rajaaminen hätätilatapauksiin selkeyttäisi viraston näkemyksen mukaan asetuksen soveltamisalaa. Kuten U-kirjeessäkin on todettu, Suomessa on jo ennestään säädetty kansallisesti tiedonsaantioikeuksista poikkeusoloissa datan haltijalta, ja data-asetus on ollut tässä suhteessa vain täydentävää sääntelyä.

Datankäsittelypalveluita koskevat lievennykset koskevat Traficomin käsityksen mukaan suurta osaa sääntelyyn piiriin kuuluvista yrityksistä Suomessa. Sopimusten uudelleenneuvottelua koskeva lievennys koskee kuitenkin ennen asetuksen voimaantuloa tehtyjä sopimuksia, joten säästöt kohdistuisivat niihin toimijoihin, jotka eivät ole ehtineet muuttaa sopimuksiaan vastaamaan asetuksen voimassa olevia vaatimuksia. Lievennysten kohdistuminen ennen voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin, asetuksen toimeenpanon ollessa käynnissä, voi aiheuttaa haasteita viranomaiselle asetuksen tulkinnan suhteen.

Datanhallinta-asetusta koskevat muutokset

Traficom kannattaa datanhallinta-asetuksen ja muiden datan jakamista ja hallintaa koskevien asetusten yhdistämistä data-asetukseen, vaikka se tekeekin asetuksen systematiikasta haastavan. Virasto pitää datanvälityspalveluita koskevia muutoksia pääsääntöisesti hyvinä. Erityisesti datanvälityspalveluiden määritelmän muuttaminen selkeyttää viraston näkemyksen mukaan asetuksen soveltamista huomattavasti ja mahdollistaa aiempaa useampien toimijoiden rekisteröitymisen. Aiempi sanamuoto edellytti datan välityspalveluita tarjoavalta toimijalta kaupallisen suhteen muodostamista, kun taas ehdotettu sanamuoto mahdollistaa datan välityspalveluiden käyttöönoton jo olemassa olevissa sopimussuhteissa. Virasto kannattaa myös rekisteröintivaatimuksen muuttamista vapaaehtoiseksi, vaikka se voikin johtaa markkinoiden läpinäkyvyyden ja vastuullisuuden heikkenemiseen siitä syystä, että toimivaltaiset viranomaiset valvovat vain rekisteröityneitä toimijoita. Tätä riskiä on kuitenkin mahdollista ehkäistä sillä, että unionissa tunnustetun datan välityspalvelun tunnusta tehtäisiin tunnetummaksi ja rekisteröityjä datan välityspalveluita käytettäisiin myös julkisella sektorilla. Traficom pitää digiomnibusissa ehdotettuja lievennyksiä datan välityspalveluiden rekisteröintiä koskeviin edellytyksiin kannatettavina, mutta virasto huomauttaa, että edellytyksiä olisi tarpeen vielä tarkastella, jotta voidaan myös jatkossa varmistua siitä, että datan välityspalveluiden luotettavuudesta ja neutraalista asemasta suhteessa datan haltijoihin ja datan hyödyntäjiin voidaan varmistua. Datan välityspalveluiden ja data-altruismiorganisaatioiden rekisterin siirtyminen komission pidettäväksi ei kevennä Traficomin hallinnollista taakkaa käytännössä ollenkaan, sillä organisaatioiden rekisteröinti ja rekisteröinti-ilmoitusten

välittäminen komission rekisteriin, sekä toimijoiden valvonta, jäävät edelleen viraston tehtäväksi.

Euroopan datainnovaatiolautakuntaa koskevat muutokset ovat kannatettavia, sillä aiempaa strategisempi ote voi lisätä lautakunnan merkittävyyttä. Jatkoneuvotteluissa tulee kuitenkin varmistua siitä, että lautakunnan kokoonpano on sellainen, että osallistujilla on toimivalta ottaa kantaa käsillä oleviin asioihin ja että data-asetuksen toimivaltaisilla viranomaisilla on jatkossa toimivat yhteistyön muodot sen varmistamiseksi, että asetuksen soveltaminen on yhdenmukaista koko unionin alueella. Jatkoneuvotteluissa olisi hyvä myös pyrkiä varmistamaan, että datankäsittelypalveluita koskeville data-asetuksen artikloille olisi jatkossa toimivaltaisten viranomaisten yhteistyömekanismi esimerkiksi Euroopan datainnovaatiolautakunnan alaisuudessa.

Muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehyksestä annettu asetus

Ehdotuksessa poistettaisiin velvoite keskitetystä datalokalisointivaatimuksia koskevasta infopisteestä. Suomessa infopistettä ylläpitää Traficom. Tehtävä ei ole juurikaan työllistänyt virastoa, joten virasto pitää ehdotusta kannatettavana, mutta ei näe sen tuovan juurikaan esimerkiksi kustannussäästöjä.

Keskitetty EU-ilmoitusjärjestelmä poikkeamille

Poikkeamailmoitukset ja etenkin vapaaehtoiset ilmoitukset ovat keskeisessä roolissa kyberturvallisuuden kansallisen tilannekuvan muodostamisessa. Traficom suhtautuu siten lähtökohtaisesti myönteisesti toimenpiteisiin, joilla pyritään helpottamaan eri EU-säädöksistä tulevien poikkeamailmoitusvelvoitteiden noudattamista ja keventämään ilmoitusmenettelyyn liittyvää hallinnollista taakkaa. On mahdollista, että yksittäinen poikkeamatilanne osuu esim. niin NIS2-direktiivin kuin yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisen ilmoitusvelvoitteen piiriin, mikä aiheuttaa nykyisellään tarpeen ilmoittaa poikkeamasta eri kanavia pitkin eri viranomaisille. Tämä on omiaan lisäämään yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa tilanteessa, jossa toimija pyrkii samaan aikaan palautumaan siihen kohdistuneesta poikkeamasta.

Komission ehdottama keskitetty EU-ilmoitusjärjestelmä voisi helpottaa etenkin useassa eri EU:n jäsenvaltiossa toimivia yrityksiä tekemään tarvittavat poikkeamailmoitukset eri jäsenmaiden toimivaltaisille viranomaisille. Samaan aikaan mahdollisia kustannussäästöjä rajoittaa se, että komission ehdotus ei sisällä eri EU-säädöksistä tulevien poikkeamailmoitusvelvoitteiden ja poikkeamailmoittamista koskevien määräaikojen yhdenmukaistamista, jolloin toimija voi kuitenkin joutua tekemään usean eri poikkeamailmoituksen ja soveltamaan erilaisia määräaikoja eri ilmoituksille.

Traficom suhtautuu kuitenkin varauksella siihen, jos sääntelyn piirissä olevat toimijat pakotettaisiin käyttämään ainoastaan keskitettyä EU-ilmoitusjärjestelmää. Keskitetyn EU-ilmoitusjärjestelmän tietoturvan ja palvelun toimivuuden tulisi olla hyvin korkealla tasolla, jotta luottamus poikkeamailmoitusmenettelyyn ja käsiteltävien tietojen luottamuksellisuuteen ei vaarantuisi. EU-ilmoitusjärjestelmää käyttävien toimijoiden tulisi voida täysin luottaa siihen, että ilmoitetut tiedot välitettäisiin asianmukaisesti ja tietoturvallisesti oikeille viranomaisille. Lisäksi Traficom pitää keskitetyn EU-ilmoitusjärjestelmän osalta riskinä, että ilmoitusmenettelyn etäännyttäminen kansalliselta tasolta voisi mahdollisesti

vaikuttaa kielteisesti toimijoiden halukkuuteen tehdä vapaaehtoisia ilmoituksia Traficomin Kyberturvallisuuskeskukselle. Vapaaehtoisten ilmoitusten väheneminen heikentäisi kyberturvallisuuden tilannekuvan muodostamista.

Traficom esittää, että keskitetyn EU-ilmoitusjärjestelmän jatkovalmistelussa tulisi harkita myös vaihtoehtoisia malleja, kuten jäsenvaltioiden mahdollisuutta kehittää oma kansallisen tason keskitetty ilmoitusjärjestelmä, joka mahdollistaisi EU-tason keskitettyä järjestelmää paremmin myös kansalliseen turvallisuuteen liittyvien tietojen välittämisen. Monikansallisten toimijoiden osalta kansallinen keskitetty yhteyspiste edellyttäisi jonkinlaista rajapintaratkaisua joko EU-tason yhteiseen ilmoitusjärjestelmään tai toisten jäsenvaltioiden keskitettyihin ilmoitusjärjestelmiin. Tällaisella lähestymistavalla olisi mahdollista pitää ilmoitusmenettely mahdollisimman lähellä kansallista tasoa, mutta myös helpottaa useassa eri jäsenvaltiossa toimivien yritysten poikkeamista ilmoittamista. Kustannusten näkökulmasta kansallisen keskitetyn ilmoitusjärjestelmän rakentaminen ja ylläpitäminen maksaisi kansallisesti enemmän kuin keskitetyn EU-ilmoitusjärjestelmän käyttöönotto, mutta asian arvioinnissa tulisi edellä todetun mukaisesti ottaa huomioon myös yrityksiin kohdistuva hallinnollinen taakka sekä kansallisia poikkeamailmoituskäytäntöjä koskevien hyvien käytäntöjen jatkaminen etenkin vapaaehtoisten ilmoitusten osalta.

Asiaa koskevassa jatkovalmistelussa tulisi Traficomin näkemyksen mukaan pyrkiä vain sellaisiin poikkeamailmoittamismenettelyä koskeviin muutoksiin, jotka tuottavat lisäarvoa suhteessa nykytilaan.

Henkilötietojen tallentaminen ja käyttö rekisteröidyn päätelaitteella

Komissio ehdottaa päätelaitteen yksityisyyttä koskevan eli niin kutsutun evästesääntelyn (henkilötietojen tallentaminen ja käyttö rekisteröidyn päätelaitteella) siirtämistä henkilötietojen käsittelyn osalta sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivistä yleiseen tietosuoja-asetukseen 88a artiklaksi. Ehdotuksen mukaan henkilötietojen tallentaminen ja käyttö edellyttäisi jatkossakin rekisteröidyn suostumusta. Komissio ehdottaa, että rekisteröidyn suostumusta ei kuitenkaan tarvitsisi jo voimassa olevien sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin poikkeusten lisäksi pyytää myöskään tietyt ehdot täyttävän yleisömittauksen suorittamiseksi rekisterinpitäjän omaan käyttöön tai jos se on välttämätöntä rekisterinpitäjän tarjoaman ja rekisteröidyn pyytämän palvelun tai sellaisen palvelun tarjoamiseksi käytetyn päätelaitteen turvallisuuden ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää esitettyjä uusia poikkeuksia suostumusvaatimukseen tarkoituksenmukaisena. On myönteistä, että U-kirjelmässä on tunnistettu, että päätelaitteelle tallennettujen tietojen käsite on huomattavasti pelkkiä evästeitä laajempi käsite. Se kattaa evästeiden ohella esimerkiksi kaikki puhelimelle tallennetut kuvat, asiakirjat ja muut tiedot. Tämän vuoksi on tärkeää, että näiden tietojen käyttäminen on mahdollista vain tarkkaan rajatuilla perusteilla eivätkä kaikki 6 artiklan mukaiset käsittelyperusteet sovellu näihin tietoihin.

Ehdotetun muutoksen myötä ns. evästevalvonta siirtyisi Liikenne- ja viestintävirastolta tietosuojavaltuutetulle henkilötietojen osalta. Lähtökohtaisesti tämä muutos on kannatettava, mutta Liikenne- ja viestintävirasto ei pidä tarkoituksenmukaisena, että ehdotettu muutos kuitenkin johtaisi jatkossa eroihin

sen suhteen, että onko tiedoissa kyse henkilötiedoissa vai muista tiedoista (Nykyinen sääntely koskee kaikenlaisia päätelaitteen tietoja riippumatta ovatko ne henkilötietoja vai ei. Ks. asia C-673/17, *Planet49*, tuomio 1.10.2019, EU:C:2019:801, kohta 68-71). Liikenne- ja viestintävirasto pitää tarkoituksenmukaisena selvittää, että olisiko mahdollista siirtää sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohta kokonaan yleiseen tietosuoja-asetukseen ja evästesääntelyn valvonta siten kokonaisuudessaan tietosuojavaltuutetulle, jotta vältetään epäselvyydet mm. sääntelyn soveltamisalasta, valvontatoimivaltuuksista, laitteen omistussuhteista ja soveltuvan kansallisen lain valinnasta.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää komission ehdottamia toimia evästeväsymyksen torjumiseksi kannatettavina. Ehdotetuilla toimilla edistetään tehokkaasti käyttäjän mahdollisuuksia tehdä omien tietojensa käyttöä koskevia valintoja helposti. On myönteistä, että sääntely varmistaisi rekisteröidyn mahdollisuuden kieltäytyä suostumuspyynnöistä helposti ja ymmärrettävästi yhdellä painikkeella ja, ettei evästeitä koskevaa suostumusta pyydettäisi toistuvasti. Toimilla voidaan ehkäistä nykyisin yleistä epäasiallista vaikuttamista rekisteröityyn suostumuksen saamiseksi. On kuitenkin epäselvää, miksi suostumuksesta kieltäytymisen helppoudesta säädetään vain evästeiden ym. osalta, eikä esimerkiksi muuttamalla yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklan 3 kohtaa yleisemmin siten, että suostumuksen peruuttamisen ohella myös sen antamatta jättämisen olisi nimenomaisesti oltava yhtä helppoa kuin suostumuksen antaminen.

Erityisen myönteisenä Liikenne- ja viestintävirasto pitää sitä, että ehdotetussa 88b artiklassa rekisterinpitäjille säädettäisiin velvollisuus noudattaa rekisteröidyn automaattisesti ja koneluettavassa muodossa antamaa suostumusta esimerkiksi verkkoselainten kautta erikseen laadittavien standardien mukaisesti. Liikenne- ja viestintävirasto pitää tätä tarkoituksenmukaisena ja tehokkaana keinona vähentää evästeväsymystä. Ehdotetun 88b artiklan 3 kohdan mukainen mediapalveluntarjoajia koskeva poikkeus luonnollisesti rajoittaa tätä vaikutusta. On tärkeää, ettei poikkeuksen soveltamisala muodostu käytännössä hallitsemattoman laajaksi.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan kumoaminen

Käsittelyn turvallisuutta koskeva sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artikla kumottaisiin. Liikenne- ja viestintävirasto pitää tätä tarkoituksenmukaisena sillä yleissääntelyssä säädetään jo kattavasti käsittelyn turvallisuudesta.

Artiklan kumoamisen myötä yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuneista henkilötietojen tietoturvaloukkauksista ilmoitettaisiin jatkossa Liikenne- ja viestintäviraston sijasta tietosuojavaltuutetulle. Toisaalta käytännössä teleyritysten olisi jatkossakin tehtävä monilta osin vastaavista tapahtumista ilmoitukset sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 275 §:n ja kyberturvallisuuslain nojalla. Kaikkien henkilötietojen tietoturvaloukkausten sijaan viranomaisilmoitus tehtäisiin jatkossa vain, jos se todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille.

Tekoälyomnibus

Liikenne- ja viestintävirasto pitää perusteltuna ja kannattaa esitettyä Suomen kantaa (U-kirje U 81/2025 vp.) tekoälyasetukseen ehdotettujen muutosten osalta. Virasto katsoo, että ehdotetut muutokset tekoälyasetukseen parantavat oikeusvarmuutta ja selkeyttävät asetuksen soveltamisen laajuutta ja aikataulua tilanteessa, jossa standardit, ohjeistukset ja täytäntöönpanosäädökset sekä käytännesäännöt ovat edelleen valmisteilla. Valmistelun viivästykset voisivat lisätä yrityksille ja viranomaisille aiheutuvia kustannuksia sekä hidastaa innovaatioiden kehittämistä ja käyttöönottoa, joten ehdotettujen yksinkertaistamistoimien tavoitteena on varmistaa tekoälyasetuksen sujuva, ennakoitava ja innovaatioita edistävä täytäntöönpano. Virasto pitää tärkeänä, että toimenpiteet vahvistavat Euroopan unionin kykyä toimia tekoälyn kehityksen edelläkävijänä ja edistää tekoälyratkaisujen turvallista ja vastuullista hyödyntämistä.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää myönteisenä, että sääntelyn soveltamista laajennetaan koskemaan myös ehdotuksessa esitetyin osin SMC-yrityksiä. Muutoksen arvioidaan keventävän jossain määrin näiden yritysten hallinnollista taakkaa, tukevan innovaatioita ja kannustavan tekoälyn hyödyntämiseen laaja-alaisesti Suomen yrityskentässä.

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että komission toimivallan lisääminen yleiskäyttöisten tekoälymallien ja erittäin suurten verkkoalustojen ja hakukoneiden osalta voisi tehostaa valvontaa, kunhan toimivalta määritellään tarkkarajaisesti, suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja jäsenvaltioiden rooli säilyy selkeänä.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää myös tarkoituksenmukaisena siirtää tekoälylukutaidon edistämisvelvoite tarjoajilta komissiolle ja jäsenmaille, sillä ehdotettu muutos selkeyttäisi vastuita ja keventäisi tarjoajille, erityisesti yrityksille, kohdistuvia velvoitteita. Lisäksi ehdotettu muutos mahdollistaisi kansallisesti yhtenäiset ja tehokkaat toimenpiteet tekoälylukutaidon edistämiseksi julkisen sektorin toimesta.

Liikenne- ja viestintävirasto tukee valtioneuvoston näkemystä siitä, että soveltamisen määräaikojen pidentäminen tukisi yritysten valmistautumista tekoälyasetuksen täysimääräisen soveltamisen osalta, mutta samalla se voi heikentää sääntelyn ennakoitavuutta, koska osa toimijoista on jo valmistautunut asetuksen soveltamiseen alkuperäisen aikataulun mukaisesti. Virasto pitää tärkeänä soveltamisaikataulun sitomista täsmälliseen, ennalta määrättyyn päivämäärään ilman ehdollisesta soveltamisajankohdan määräytymisestä aiheutuvaa epävarmuutta. Selkeä ja yksiselitteinen kiinteä ajankohta vahvistaisi oikeusvarmuutta, tukisi toimijoiden ennakoivaa valmistautumista ja ehkäisisi tilanteita, joissa soveltaminen jäisi riippuvaiseksi myöhemmistä komission päätöksistä. Virasto pitää pidennettyjä kiinteitä soveltamisaikoja perusteltuna sen parantaessa sääntelyn ennakoitavuutta sekä yritysten että viranomaisten näkökulmasta ja mahdollistaa resurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen kansallisissa toimivaltaisissa viranomaisissa.

Koskinen Jenni

Verkostojohtaja

Karkkola Päivi
Johtava asiantuntija

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 24.2.2026. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.